

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

НАДЗОРЕН СЪВЕТ

ЕТИЧНИ ПРАВИЛА ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА ПОСРЕДНИКА И АРБИТЪРА КЪМ НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

Глава първа

Общи положения

Чл.1. (1) Посредничеството и арбитражът са сложни и деликатни социални дейности, които по своя характер са свързани с поемането на социална и морална отговорност към страните по колективен трудов спор. В процеса на уреждане на колективни трудови спорове, посредниците и арбитрите поемат морални задължения не само към спорещите страни, но и към обществото като цяло. Това изисква спазването на определени етични норми на поведение.

(2) Етичните правила имат за цел да служат като ръководно начало в поведението на посредника и арбитъра при отношенията, възникващи в хода на дейността им по предотвратяване на колективни трудови конфликти и провеждането на посредничество и арбитраж по повод уреждане на колективни трудови спорове в Република България.

(3) Етичните правила се основават на специфични принципи за етично поведение при установяване на отношения със страните по колективен трудов спор, с другите посредници и арбитри към Националния институт за помирение и арбитраж, с администрацията на НИПА, с представителите на социалните партньори, с представители на медиите. Спазването на тези принципи представлява основа за изграждане на доверие в институцията на посредничеството и арбитража.

Тези принципи са:

1. Независимост и безпристрастност;
2. Поверителност;
3. Компетентност;
4. Отговорност;
5. Честност.

(4) Етичните правила не са ръководство, което предписва всички действия на посредника и арбитъра в тяхната сложна и деликатна дейност. Те описват обща рамка на приемливо поведение в ситуации, които имат значими социални и етични последици.

(5) Етичните задължения възникват от момента, в който посредникът или арбитърът е изразил принципното си съгласие да упражнява посредническа или арбитражна дейност и продължават не само в процеса на конкретното ѝ осъществяване, но и през целия период на ангажимента му като посредник или арбитър към Националния институт за помирение и арбитраж.

Глава втора

Основни принципи и етични правила на поведение

Независимост и безпристрастност

Чл.2. (1) Посредникът и арбитърът са независими и безпристрастни.

(2) Посредникът и арбитърът не позволяват обществени, политически, лични, семейни, настоящи и предишни трудови правоотношения или други отношения да влияят върху тяхната независимост и безпристрастност при осъществяване на дейността им.

(3) Посредникът и арбитърът се ръководят при изпълнение на своите функции от интереса на страните по колективния трудов спор за постигане на споразумение, от духа и буквата на закона, от добрите практики и от своето вътрешно убеждение.

(4) Посредникът и арбитърът не могат да изразяват предпочитания и да се ръководят от предубеждения.

(5) Посредникът и арбитърът са длъжни вярно и безпристрастно да анализират и оценяват всички факти и обстоятелства, свързани с колективен трудов спор.

(6) Арбитърът е длъжен да решава всички въпроси, като се основава на обективните факти и доказателствата.

(7) Посредникът и арбитърът са длъжни да съобщят на директора на НИПА и на страните по колективен трудов спор за съществуването на факти и обстоятелства, които могат да породят съмнения в тяхната независимост и безпристрастност. Те имат задължението да информират за наличието на такива факти и обстоятелства преди започване на посредничеството или арбитража, през цялото време на тяхното провеждане, включително до момента на приключването.

(8) Посредникът е длъжен да си направи отвод винаги, когато счита, че не може да бъде независим и безпристрастен поради причини от различен характер. Той е длъжен да мотивира своя отвод пред директора на НИПА и пред страните.

Поверителност

Чл.3. (1) Посредникът и арбитърът трябва да пазят в тайна съдържанието на водените разговори със страните по колективен трудов спор и да не разгласяват факти, обстоятелства и друга информация, станала им известна при и по повод изпълнението на техните функции, освен в предвидените от закона случаи.

(2) Посредникът и арбитърът са в отношение на доверителност със страните по колективен трудов спор и в нито един момент не трябва да използват информация, получена по време на тяхната дейност, за да набавят изгода за себе си или за другото, или за да накърнят нечии интереси.

(3) Преговорни позиции и предложения, споделяни с посредника, не трябва да бъдат съобщавани на другата страна и/или на когото и да било без предварително да има разрешение от страната по спора или от личността, която е предоставила информацията.

(4) Задължението за поверителност не е ограничено във времето.

Компетентност

Чл.4. (1) Посредникът и арбитърът поемат задължението постоянно да повишават своята квалификация и умения.

(2) Посредникът и арбитърът са длъжни да използват и прилагат знанията и опита, които притежават, за да подобряват практиката на посредничеството и арбитража.

Отговорност

Чл.5. (1) При осъществяване на посредничество и арбитраж посредникът и арбитърът действат отговорно и добросъвестно при стриктно спазване на действащото законодателство.

(2) Посредникът и арбитърът са длъжни да съдействат за укрепване на доверието в закона и утвърждаване на независимостта и обществената значимост на посредническата и арбитражната дейност.

(3) В своята дейност посредникът и арбитърът работят с ясното съзнание, че от благоприятния изход при решаването на колективни трудови спорове са заинтересовани не само страните по спора, но и обществото като цяло.

(4) Доколкото опитът, знанията и уменията на посредника дават тежест на неговите предложения и препоръки, той трябва внимателно да оценява ефекта от тях и да поема пълната отговорност за техните правдивост и основателност.

(5) Посредникът и арбитърът са длъжни да се въздържат от изказвания и действия, с които се уронва престижа на посредничеството и арбитража.

(6) Посредникът и арбитърът нямат право публично да коментират нерешени колективни трудови спорове, с което да повлияят по какъвто и да било начин върху изхода им.

(7) Посредникът и арбитърът не могат да влияят пряко или косвено на страните по колективен трудов спор по начин, противоречащ на законите и етичните правила.

(8) Посредникът и арбитърът нямат право да препоръчват на страна по колективен трудов спор конкретен колега като посредник или арбитър.

(9) Недопустимо е посредник или арбитър да използва участието си в публични изяви за преки внушения да бъде предпочетен при определяне на посредник или арбитър при уреждане на колективни трудови спорове.

(10) Посредникът се стреми да популяризира значението на превантивната дейност за предотвратяване на колективни трудови конфликти и предимствата на посредничеството като способ за уреждане на колективни трудови спорове.

(11) Посредникът и арбитърът популяризират своята дейност по уреждане на колективни трудови спорове единствено чрез Националния институт за помирение и арбитраж.

(12) Посредникът и арбитърът са длъжни да зачитат правото на гражданите и обществото като цяло да бъдат информирани, като в специфичната си дейност се съобразяват с изискването да информират медиите за факти и обстоятелства от дейността си само след получено съгласие от страните по колективен трудов спор.

(13) Посредникът и арбитърът постоянно трябва да помнят, че те и тяхната работа не се оценяват самостоятелно, на индивидуална основа, а като дейност на Националния институт за помирение и арбитраж. Ефектът от поведението и дейността им като цяло рефлектира не само върху оценката за тях, но и върху оценката за институцията. От тази оценка зависи степента на доверие в институцията.

Честност

Чл.6. (1) Посредникът и арбитърът не използват името и авторитета на посредническата и арбитражната институция за задоволяване на собствени интереси или интереси на свои близки.

(2) Посредникът и арбитърът не приемат лично или чрез други лица подаръци, услуги, ценности или други облаги.

(3) Недопустимо е посредник или арбитър да предоставя подаръци, услуги, ценности или други облаги на никого, с цел да бъде препоръчан или предпочетен като посредник или арбитър.

Глава трета

Взаимоотношения

Чл.7. (1) Посредникът и арбитърът следва да зачитат и уважават становищата на страните по колективен трудов спор.

(2) Посредникът и арбитърът дължат на колегите си – посредници, арбитри и служители от Националния институт за помирение и арбитраж, уважение и зачитане на достойнството и труда им.

(3) Посредникът и арбитърът се въздържат да дават оценки за дейността и личността на своите колеги под каквато и да е форма.

(4) Посредникът и арбитърът укрепват авторитета на Националния институт за помирение и арбитраж и на социалните партньори и се въздържат от действия и изказвания, които уронват техния престиж.

(5) С оглед защитата на честта и достойнството на посредническата и арбитражната институция, в случай че възникне конфликт между колеги - посредници и арбитри към НИПА, те се стремят да решат въпроса преди всичко със съдействието на ръководството на института.

(6) Посредникът и арбитърът съдействат за повишаване на компетентността на своите колеги и администрацията на НИПА, като споделят своя опит при спазване на изискванията за поверителност.

(7) Посредникът и арбитърът са длъжни да подпомагат дейността на Националния институт за помирение и арбитраж като предоставят своя опит и знания, за да се създава, развива и усъвършенства добрата практика и стандартите за посредническа и арбитражна дейност при решаване на колективни трудови спорове.

(8) При осъществяване на посредническа и арбитражна дейност, когато е налице конфликт между изискванията на тези етични правила и изискванията на други етични правила/кодекси, с които е обвързан посредникът и арбитърът, се спазват настоящите правила.

(9) Посредникът и арбитърът работят за утвърждаването на тези етични правила и проявяват нетърпимост към тяхното нарушаване.

(10) Отклоняването от задълженията, произтичащи от тези правила, уронва престижа на посредническата и арбитражната институция. При постъпване на сигнал за нарушение на настоящите правила от страна на посредник или арбитър Надзорният съвет назначава комисия ad hoc, в която се включват равен брой представители от всяка от организациите, представени в него. Комисията проучва случая, като задължително изслушва посредника или арбитъра срещу когото е подаден сигналът, след което внася доклад за резултата от проверката в Надзорния съвет за вземане на решение. Надзорният съвет уведомява за решението си организацията, предложила посредника или арбитъра.

Глава четвърта

Задължения на посредниците и арбитрите за предоставяне на информация

Чл.8. (1). При промяна на данните, отнасящи се до статута им (месторабота, длъжност, адрес за кореспонденция, служебен телефон, e-mail, домашен телефон, мобилен телефон, факс) посредниците и арбитрите уведомяват в 7-дневен срок администрацията на Националния институт за помирение и арбитраж чрез подаване на Справка (**Приложение № 1**).

(2). При отказ на посредник или арбитър от участие в процедура по посредничество или арбитраж, същият е длъжен в срок не по-късно от 2 (два) работни дни писмено да уведоми Националния институт за помирение и арбитраж, включително чрез електронна поща или факс (**Приложение № 2**).

(3). Счита се, че е налице мълчалив отказ в случай, че посредник или арбитър не уведоми НИПА по реда на предходната алинея.

Чл.9. При системен отказ на посредник или арбитър от участие в уреждането на колективен трудов спор директорът на Национален институт за помирение и арбитраж внася предложение до Надзорния съвет на института за изключването му от списъка на посредниците и арбитрите.”

Допълнителни разпоредби

§1. По смисъла на тези правила “системен отказ” е регистриране на три отказа от участие в процедура за уреждане на колективен трудов спор от един и същ посредник или арбитър в продължение на двугодишен период.

Преходни и заключителни разпоредби

§2. Етичните правила за поведение на посредниците и арбитрите към Националния институт за помирение и арбитраж са приети на заседание на НС на НИПА на **13.03.2012 г.**

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

СПРАВКА

за актуализиране на данни за посредниците и арбитражите към Националния институт за помирение и арбитраж

1. Име, презиме, фамилия: .....
2. Адрес за кореспонденция:
.....
.....;
3. Месторабота (адрес, заемана длъжност): .....
4. Телефони за контакт (мобилен, служебен, домашен): .....
5. E-mail:.....;
6. Факс:.....

Гр. ....

Дата: .....

ПОДПИС: .....

(подпис)

Приложение № 2 към чл. 8, ал. 2

**ДО
ДИРЕКТОРА НА
НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ
ЗА ПОМИРЕНИЕ И
АРБИТРАЖ**

ОТНОСНО: Отказ от участие в процедура по уреждане на колективен трудов спор

от.....
(трите имена на посредника или арбитра)

ЕГН....., Служебен адрес:.....

Тел:.....

Заявявам, че в качеството си на .....се отказвам от участие в
(посредник/арбитър)

процедура за уреждане на колективен трудов спор в .....
....., поради .....
.....
(посочва се причината/мотива за отказа)

Приложение: Копие от документ №...../.....год.
(болничен лист, командировъчна заповед и др. под.)

Дата.....

Гр.....

ПОДПИС: .....
(подпис)